

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 16. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K. za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 12. V Ljubljani, 30. junija 1901. Leto XVIII.

Obseg: Plemenilnik za goved. — Grozdni sukač ali kiseljak. — Prvi pogoji uspešnega razvoja našega mlekarstva. — Kaj nas uče poskusi z večletnimi mešanici detelj in trav. — Bodi snažna pri molži! — Ali pomaga streljanje zoper točo. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

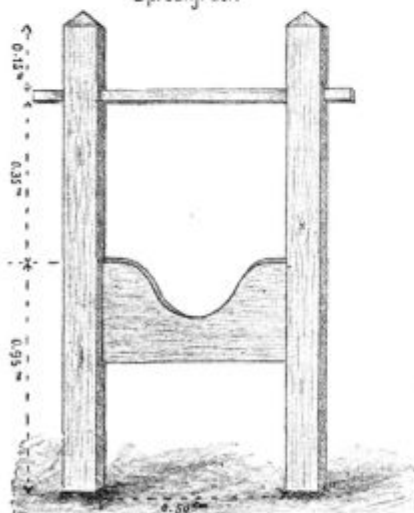
Plemenilnik za goved.

(Obenem odgovor na 112. vprašanje.)

Koliko imamo večjih in premožnejših vasij, v katerih je mnogo dobrih živinorejcev, ki imajo precejšnji

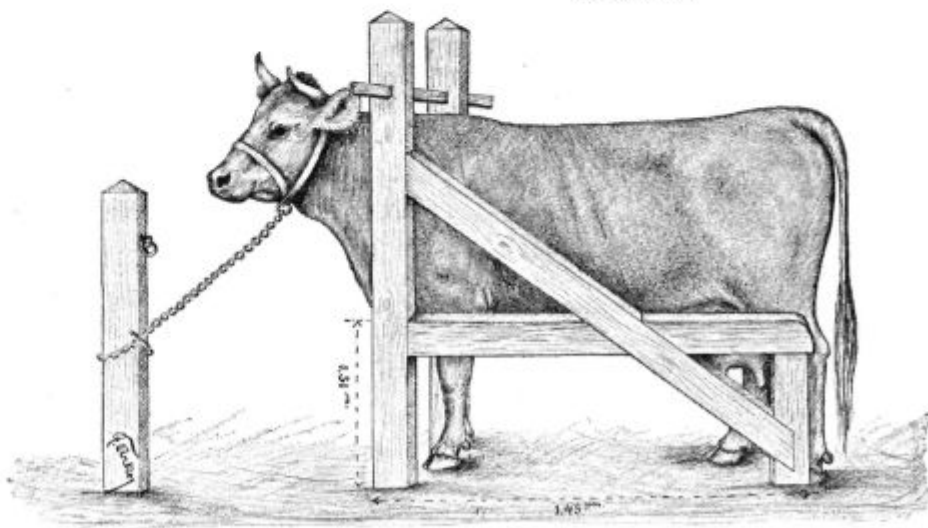
po celo uro hodá, s tem pa izgube veliko dragega časa in imajo poleg tega tudi obilo nepotrebne truda. Da je tako, krivo je seveda največ nedostajanje sloge in pravega razuma za dobro, obče koristno stvar. Ne da se pa tajiti, da so tudi še drugi, deloma opravičeni

Sprednji del.

Podoba 29.

Stranski del.

Podoba 30.

število krav in telic, in vendar ni dobiti v vasi gospodarja, ki bi hotel vzdrževati svojega ali prevzeti občinskega oziroma podružničnega bika plemenjaka v oskrbovanje. Vaščani so v takih slučajih primorani goniti svoje krave v kraje, ki so mnogokrat oddaljeni

vzroki, ki marsikoga oplašijo imeti bika plemenjaka za splošnje spuščanje. Mnogi se boje zamude in sitnosti pri pripuščanju čilih, nemirnih krav in telic, in to osobito v poletnem času, ko je polno dela na polju; drugim so biki boljnih pasem prezgodaj preteški za

spuščanje. Kar se tiče teh dveh pomislekov, je pomoč mogoča. Vsak posestnik bika plemenjaka naj si napravi tak plemenilnik, kakeršnega kažeta podobni 29. in 30. Krava in telica, postavljena v tako ograjo, je prisiljena stati in vsako, tudi najnemirnejšo kravo bo hlapec sam lahko krotil, dočim je brez te priprave mnogokrat treba kar treh ljudi. Najvažnejši in prepotreben pa je plemenilnik za vzdrževanje in daljšo ohranitev bikov boljših in težjih pasem. Koliko takih še dobrih, lepih, za drag denar kupljenih plemenjakov roma v mesnico, ko niso dočakali niti tretjega leta starosti. Prodajo se v dobi, ko bi bili najboljši za plemenitev, in sicer zato, ker so baje preteški. Kdor si napravi tako spuščalno pripravo, mu bik ne bo več pretežek in ne bo se pripetilo, da bi podrl kako kravo, čeprav je šibka. On se namreč naslanja v takih slučajih s prednjima nogama na zadnja, stranska dela plemenilnikova.

Mi torej vsem onim gospodarjem, ki imajo bika za spuščanje, toplo priporočamo, naj si omislijo tako napravo.

Če se plemenilnik postavi na prostem, napravi naj se zaradi trpežnosti iz hrastovega lesa; če pa se mu določi prostor v hlevu ali sploh kje pod streho, tedaj je dober tudi vsak drug les. Debelost lesa naj bo 12 do 15 cm.

Grozni sukač ali kiseljak.

(*Tortrix ambiguella*).

Kiseljak je posebna vrsta gosenic, ki najprej objedajo še nerazvite grozdke, pozneje pa že zrele jagode. Razvoj tega škodljivca je sledeči:

Spomladi, navadno meseca maja, prilezejo iz prezimelih bub majhni rumenkastorjavi metuljčki, ki se čez dan skrivajo pod trtnim listjem, ponoči pa letajo okoli. Oplojena samica izleže 30—40 jajčec v grozdke, in iz teh (meseca maja in junija) izlezle gosenice pripredejo nekoliko listov k grozdu, kterege pojedjo. Te gosenice se čez 3—5 tednov zopet zabubijo in iz njih izlezejo julija ali avgusta meseca drugi metuljčki, ki potem ležejo jajca na že zoreče jagode. Iz teh jajčec izlezle gosenice se zavrtajo v jagode in srkajo iz njih sok, pustivše za seboj luknjico, skoz katero pada blato. Tako prevrtana jagoda se v toplem vremenu posuši, v vlažnem pa začne gniti. Ena gosenica prevrta mnogo jagod. Jeseni se ta gosenica zabubi in kot taka prezimi.

Koder je teh škodljivcev malo, se pokončujejo s tem, da se maste gosenice, predno cveto trte, pozneje napadene jagode pa se obirajo in pariyo z vrelo vodo. Kjer pa se kiseljak leto za letom pokazuje v velikem številu, poškrope naj se s škropilnico v debelih curkih vsi grozdki, in sicer pred cvetjem, z zmesjo iz 3 kilogramov mazljivega mila, katero se raztopi v gorke vodi, potem iz 1½ kilograma mrčesjega prahu ali 8 litrov tobakove vode, v kateri se je skuhalo 1—2 kg tobaka. Ti zmesi se doda toliko vode, da je vsega skupaj 100 litrov. Ta zmes pomori vse gosenice. Mnogo metuljev se tudi pokonča, ako se ponoči v vinogradu napravi ogenj. Metuljčki lete proti svetlobi in se ožgo.

Prvi pogoji uspešnega razvoja našega mlekarstva.

Da je naše mlekarstvo na slabem temelju, mi ne bo nihče ugovarjal. Nezmožnost predsednikov in njih

sebičnost, nezmožnost mlekarjev in sirarjev, slabi prostori z neprimerno opravo in medsebojna konkurenca, vse to zadržuje uspešni razvoj našega mlekarstva. Da manjka pravega nadzorstva mlekarjam, je tudi resnica, ki se ne da utajiti.

Preidimo k prvoimenovani hibi. Predsednik ali načelnik naj bode če le mogoče izobražen kmet. Gostilničarji in trgovci so načelniki iz strankarskih, iz večine pa sebičnih namenov. Znanje trgovine je seveda sedaj, dokler še nimamo „zveze mlekarjskih zadrug“ zelo dobro, toda brezpomembno bo, kakorhitro prične poslovati zveza.

Mimogrede naj omenim, da bi bilo po mojih nazorih najbolje osnovati zvezo približno po vzoru „Verkaufsverband norddeutscher Molkereien“ v zvezi z revizijsko zvezo (Revisionsverband.). Mestne mlekarne naj se osnujejo po vzoru niževavstrijske mlekarne na Dunaju.

Za načelnike kmetijskih zadrug so v prvi vrsti poklicani možje, ki so dovršili kmetijsko šolo. Slovenci imamo samo eno nižjo samoslovensko kmetijsko šolo, ktera nam daje na leto 18 do 20 boljših ali slabših absolventov. Ti (seveda boljši) bi bili v prvi vrsti poklicani načelovati raznim zadrugam. Seveda je treba, da vedo med kmeti nastopati; treba jim je splošne izobrazbe.

Koliko pa za zadrugo lahko napravi dober ali slab predsednik, ne bom navajal, sicer bi moral pregloboko poseči v delovanje nekterih.

K neuspehu veliko pripomorejo tudi naši neizobraženi mlekarji in sirarji. Temu ni drugače odpomoči kakor s primerno šolo. Potovalni učitelj z največjimi znanostmi in z najboljšo voljo ne more našega sirarstva dovesti do tega, da bi se izdeloval sir prve vrste, ali pa bi moral poučevati v vsaki sirarnici po 3 mesece in še dalje.

Mlekarjskih potnih učiteljev naloga je, da ljudi navajajo, da rabijo posnemalnike, da napravljajo presno maslo in drugo; sicer jim je tudi mogoče sirarstvo nekoliko izboljšati, ni jim pa mogoče doseči prvovrstnega izdelka, kar je prvi pogoj obstoju mlekarjam in sirarnam.

Drug pot naše sirarje izobraziti bi bil ta, da bi se pošiljali v tuje šole. V tem slučaju bi sirarji zopet rajši ostali v tujini, ker se v splošnem drugodi bolje plačujejo kakor pri nas.

V izobrazbo sirarjev nam torej ostaja edino le šola. Saj ni treba, da bi se šola napravila v takem obsegu in s tolikimi sredstvi kakor v Dornu na Predarelskem. Omenjena šola stane namreč 130.000 kron in še ni dogotovljena. Našim razmeram bi zadostovala lepa, res vzorno napravljena mlekarja s sirarno, na kateri bi bil nastavljen zmožen navoditelj (ne ravnatelj) z nadsirarjem in strojevodjo. Torej približno po vzgledu privatne mlekarjske šole „Algavskega mlekarjskega društva“ v Weilerju na Bavarskem, ktera stane jako malo, vzlic temu pa ustreza zahtevam.

Učenci bi se med učenim časom dali na bohinjske planine, da bi tam samostojno delali, in tam bi se najbolje videle zmožnosti posameznikov, zraven bi se pa ti največ naučili. Povdarjam še, da je šola potrebna ter da bi največ pripomogla do uspešnega razvoja našega mlekarstva.

Tudi slabi prostori in neprimerna opravo so velik zadržek našemu mlekarstvu. Ponekodi so prostori uprav strašni, drugodi je pa zopet sicer draga opravo neprimerna, ponekodi pa oboje. V starih, vlažnih in zaduhlih prostorih se že mleko skvari, ravno tako tudi

izdelki. Treba je pa tudi pravih priprav; prvo kakor drugo je neobhodno potrebno. Neumno je seveda zadolževati se z velikimi stavbami in z brezpotrebnimi stroji. Tudi se ne priporoča dajati načrtov delati stavbeniku, kateri o tej stroki ničesar ne razume. Načrte za res praktično stavbo more napraviti stavbenik, večš tudi tej stroki, ali pa strokovnjak v zvezi s stavbenikom.

Zlo, katero bomo pa tudi še pozneje čutili, če se mu ne odpomore takoj, je medsebojna konkurenca. To opazamo zlasti na Notranjskem pri prodaji mleka v Trst in v Reko.

Čemu na pr. se vtikajo nekatere od postaj oddaljene mlekarne v prodajo mleka, ko še one ob postajah ne prodajo vsega. Drugo zamolčimo. To konkurenco bi vsaj za sedaj, dokler ni zveze, ustavili s tem, da se snidejo načelniki na skupen pogovor ter se dogovore glede cen in drugo. Zveza kakor tudi šola sta nujno potrebni. Čas je denar! Po drugih deželah rastejo mlekarske zadruge kakor gobe po dežju in druga avstrijska mlekarska šola se napravi v kratkem na Moravskem. O. D.

Kaj nas uče poskusi z večletnimi mešanici detelj in trav.

Za večletne mešanice detelj in trav, ki naj trpe po 4—6 let, se priporoča jemati po 33 % ali tretjina deteljnega in 67 % ali dve tretjini travnega semena.

Izmed trav je sejati pred vsem tiste, ki so večletne ali trpežne, kakor francosko pahovko, pasjo travo itd. Laške ljulike naj se vzame kvečjemu 5 % ali dvajsetinko, ker trpi samo 2—3 leta, angleške ljulike, ki trpi nekoliko dlje, pa 10 % ali desetino.

Izmed detelj se za take mešanice priporočajo zlasti domača detelja, švedska detelja in bela detelja. Podobno je sestavljati tudi mešanice za napravo stalnih travnikov, samo s tem razločkom, da je za travnike vzeti še več travnega semena, namreč štiri petine ali 80 %, deteljnega pa le petino ali 20 %.

Tako se nam svetuje po listih in knjigah.

Dejanski uspehi, ki so se dosegli s takimi mešanici, so povoljni, vendar nas uče, da se je treba pri sestavljanju potrebnega travnega in deteljnega semena ozirati vselej tudi na pokrajinske razmere dotičnega kraja, kakor tudi na posebne lastnosti posameznih detelj in trav, ki se kažejo v različnih krajih.

Zanimive so v tem pogledu izkušnje, ki so se napravile v poskušališču kmetijske šole na Grmu. To poskušališče obstoji od l. 1898., torej komaj tri leta, pa so se že pokazali uspehi, ki niso le za bližnjo okolico zavoda merodajni, ampak tudi vobče.

V tem poskušališču so se nasejale z večletnimi mešanici 4 grede (lehe) po 25 m² velike, in sicer dve lehi z mešanico za 4- do 6letno rabo, in dve lehi s takima za stalno rabo, t. j. za travnike.

Potrebne trave in detelje so se sestavile in sejale po navodilih priznanih veščakov viteza dr. Weinzierla na Dunaju in dr. Steblerja v Curihu.

Poleg raznovrstnih trav so se sejale na treh lehah po tri vrste detelj, namreč domača, švedska in bela detelja, na četrti lehi, namenjeni za stalno rabo, se je primešalo tudi nekoliko nokote.

Prvi dve leti je bila ruša na 4 gredah gosta in je dala bogate košnje. Sedaj je pa detelja popolnoma

izginila, tako da je ostala sama trava; le na četrti gredi, kjer je bila primešana nokota, je ta ostala. Vsled tega se je seveda ruša močno zredčila in košnje ne bodo več tako dobre kakor so bile v prvih dveh letih.

Te izkušnje so za nas poučne in nam kažejo, da je treba za večletne mešanice ne le trpežnih trav, ampak tudi trpežnih detelj, drugič pa, da trajajo domača detelja, švedska detelja in bela detelja, ki so se dosedaj najbolj priporočale za take mešanice, le po dve leti. Po dveh letih nam popolnoma izginejo, tako da ostane sama trava. Jasno je, da se vsled tega v poznejših letih košnje pri takih mešanicih v vsakem oziru poslabšajo, tako da je pridelek v 3., 4. in 5. letu veliko manj vreden kakor je bil v prvih dveh letih.

Ako hočemo od večletnih mešanici od leta do leta dobre košnje, potem je neobhodno potrebno, da sejemo med trpežne trave tudi trpežne detelje, torej detelje, ki ne izginejo v dveh letih, ampak ki trpe po 4 do 6 let.

Poleg domače detelje, ki nam daje v prvih dveh letih bogate košnje, bo kazalo sejati zlasti naslednje detelje: nokota, esparzeta in lucerna.

Nokota (*Lotus corniculatus*) je našim gospodarjem še malo znana detelja, dasi jo najdeš skoraj povsodi po travnikih in mejah. Spoznaš jo hitro po drobnih lističih in po lepo rumenih cvetih, ki stojé vrh debla združeni naokoli, večinoma po 3 do 6 skupaj.

Dr. Weinzierl jo priporoča le za travnike in pašnihe na ilnati in peščeni zemlji, kakor tudi na mahovju. Vsled svoje trpežnosti, tečnosti, rodovitnosti pa zasluži ta detelja, da jo sejemo v prvi vrsti tudi med večletne mešanice, in sicer povsodi, kjer le uspeva.

Med dobre lastnosti te detelje je prištevati tudi to, da rada raste v pusti zemlji. Prvo leto dobiš od nje po dve košnji, pozneje pa po tri. Po nekaterih krajih sejejo to deteljo tudi samozase in se prav pohvalijo z bogatimi pridelki. Priporoča se sejati jo namesto domače detelje, kjer je zemlja pusta, lega neugodna. V poskušališču na Grmu se nokota prav dobro sponaša ne le v mešanicih, ampak tudi samazase.

Druga detelja, ki je važna za večletne mešanice, je esparzeta. Esparzeta se priporoča za kamnite lege, kjer je malo zemlje, torej za lege, kakeršnih imamo dosti po naših hrajih. Najbolj jo kaže mešati v tem slučaju s francosko pahovko, s katero daje prav lepe košnje.

V južnih krajih in sploh tam, kjer lucerna dobro uspeva, je tudi ta detelja važna za sestavo večletnih mešanici, čeprav nam za drugo in tretjo košnjo hitreje doraste kakor trave, s katerimi jo mešamo.

Te tri detelje — vsaka seveda na svojem mestu — so pred vsem važne za sestavo tistih večletnih mešanici, ki naj trajajo po 4 do 6 let. Zaraditega jih je pri sestavi takih zmesij redno upoštevati ravno tako kakor moramo upoštevati večletne trave.

Ako sejemo za večletne mešanice po 33 % detelj, naj se vzame kvečjemu po 15 % dveletnih detelj (zlasti domače detelje) in najmanj 18 % večletnih detelj (nokote, oziroma esparzete ali lucerne). R.

Bodi snažna pri molži!

Mleko je tečna, zdrava in okusna pijača — če je zdravo, čisto in dobro. Žal pa, da se nahaja tudi pri mleku mnogo pomanjklivosti in napak, ki je delajo neokusno in sploh malovredno.

Te napake prihajajo deloma od krav samih, deloma tudi od slabe in izprijene krme. V mnogih slučajih smo pa tudi sami krivi, če mleko ni tako okusno in tako zdravo, kakor bi moralo biti. Semintja se lahko opazuje, da smo premalo snažni z mlekom, da posodo premalo čistimo in da sploh premalo skrbimo za potrebno čistoto.

Snaga je prva reč pri mleku in poglobilni pogoj, da se mleko ohrani zdravo, da ostane okusno in da so okusni in dobri tudi vsi drugi izdelki, ktere dobivamo iz mleka, kakor n. pr. smetana in presno maslo.

Zaraditega je gledati in paziti na snago ves čas, ne samo kadar shranjujemo mleko v latvicah po naših shrambah, ampak tudi med molžo.

Mleko se najrajši nasmeti med molžo, posebno v zaduhlih in nesnažnih hlevih. Da mleko ohraniš čisto, umij si pred molžo roke in skrbi tudi, da je vime dobro očejeno. Najbolje je, da je vime suho, kadar molžeš, ne pa mokro. Ako si vime pred molžo z vodo umila, potem je prav, da ga s suho ruto obrišeš. Kdor ima dosti stelje, stori prav, če skrbi z dobrim nastiljanjem, da vime ostane snažno.

Pri nas je umivanje vimena pred molžo običajno. Glejmo pa pri tem, da ga dobro umijemo in da ne rabimo premrzle vode, ker mrzla voda škoduje gorkemu vimenu, kadar je napolnjeno z mlekom.

Tudi posoda (kabeljca, golida, žehtar), v katero molzemo, mora biti seveda skrbno očiščena. Taka posoda se najlaže snaži, če se takoj po molži sprazni, dobro umije in spravi na suh prostor.

Namolzenega mleka ni puščati kaj dalje časa v hlevu, ker se rado navzame hlevskega duha, ampak naj se takoj odstrani in takoj precedi v snažne latvice, ki naj se hranijo v čistih in zračnih prostorih. Za precejanje mleka je treba gostih in čistih cedilc ali sit, ktera je tudi treba po vsaki rabi skrbno osnažiti, sprati in če treba tudi s četjo (krtačo) očediti, da se odstranijo vsi ostanki, ki se sicer radi nabirajo ob kraju ali pa na spodnji strani dotičnih sit.

Ako bodemo tako ravnali z mlekom in povsodi pazili na potrebno snago, v hlevu in v shrambi, potem bo tudi mleko bolj čisto, bolj zdravo; mlečni izdelki pa veliko bolj okusni. R.

Ali pomaga streljanje zoper točo.

Pod tem naslovom je v zadnji številki „Kmetovalca“ g. F. S. objavil povsem objektivno razpravo. V naslednjem hočem tudi jaz s svojega stališča navesti nekoliko podatkov in opazek, da interesentje izvedo o uspehih in neuspehih streljanja zoper točo tudi v naših krajih.

Gospod F. S. je to kočljivo vprašanje presojal in pojasnil največ s teoretiškega, strogo vremenoslovskega stališča. To je tudi popolnoma prav in marsikdo mu hode prav hvaležen za zanimivo, temeljito in stvarno razpravo.

G. F. S. se je največ opiral na teorijo dr. Pernterja, ravnatelja osrednjega zavoda za vremenoslovje in zemeljski magnetizem na Dunaju. Čeprav se mora načelno vsak presojevalec in prijatelj streljanja popolnoma strinjati z izvajanjem g. F. S., vendar utegne biti sodba teh učenjakev v nekterih točkah nekoliko prečrnogleda.

Kakor se marsikdaj zgodi, da teorija nikakor ne soglaša s prakso, tako ni izključeno, da se tudi tu izkaže, da mnogokrat izkušen človek bolje izhaja kakor učen.

S teorijo učenjakov, kako se dela toča, o nastopu in izidu neviht se bode s teoretiškega stališča gotovo vsakdo strinjal, vendar pa hočemo navesti dejstva, ki jasno kažejo, da se sme reči, da streljanje čeprav ne pomaga popolnoma zanesljivo, vendarle pomaga nekoliko, kar je pa seveda odvisno od raznih okoliščin. Seveda se ne more ravno trditi, da bi bilo streljanje tako gotovo sredstvo zoper točo, kakor je n. pr. galica proti strupeni rosi ali žveplo proti grozdnim plesnobi itd., vendar moremo na podlagi dosedanjih izkušenj v domači deželi gojiti nado, da imamo v pravilno postavljenih streliščih, odnosno v razmeram primernih strelnih pripravah neko sredstvo, ki nas utegne, če se stvar še spopolni, obvarovati velikanske vsakoletne škode. Za sedaj torej še nihče ne more z gotovostjo trditi, ne da streljanje zanesljivo v vsakem slučaju pomaga, pa tudi ne da je brezuspešno. V tem soglašajo tudi vremenoslovci in drugi znanstveniki.

Pri nas na Kranjskem se strelja že 4. leto. Da pa nekatera županstva in združbe, ki so bili dosedaj za streljanje, vsled omenjene razprave ne pridejo v morebitno navskrižje s prizadetimi osebami, hočem navesti naslednja dejstva.

V Krškem okraju na Dolenjskem, kjer je poprej toča vsako leto po enkrat ali dvakrat in celo tudi večkrat potolkla, ni več padala, odkar so pričeli redno streljati, in to je že 4. leto. Vinogradniki trdijo, da se temni, nad strelišči viseči oblaki že po nekterih streljih prično kar trgati.

Edino v bližnji občini R. je lansko leto enkrat toča potolkla, ker niso streljali baje zato, kar niso imeli smodnika. — Vse druge občine okrog, koder so streljali, so ostale nepoškodovane.

V občini M. in Št. R. (30 odnosno 35 km zračne črte od Krškega), kjer imajo sicer mnogo strelišč, ki pa nimajo vsa nastavkov, je županstvo sporočilo, da so pri pravilno napravljanih in opremljenih streliščih večkrat razgnali preteče oblake; tuptam pa, posebno v obližju nepravilno urejenih strelišč, pa je padala brezpomembna sodra ali snegu podobna zmes, in le enkrat tudi nekaj toče med dežjem. — Pripomniti je, da so tod strelišča postavljena na prav visokih krajih.

V občini Vel. Dolina so streljali na petih streliščih, postavljenih v kolobaru v pravi razdalji, le v sredini med temi postajami je bilo razdalje 2 km zračne črte od strelišča do strelišča. Dočim so vsi kraji, kamor je segala moč strelav iz omenjenih petih strelišč, ostali popolnoma nepoškodovani, je toča oni del med strelišči močno potolkla.

Isto je omeniti o Trški gori pri Novem Mestu. V ravni črti 4 km zračne črte sta bili postavljeni le dve strelišči; strelišče je bilo od strelišča oddaljeno 2 km zračne črte. Dočim je toča vinograde med streliščema popolnoma oklestila, so ostali vinogradi v obližju, kamor je segala moč strelav, na eni s strani nedotaknjeni, na drugi, proti potolčenim ležečem kraju pa le malo prizadeti.

Tudi v Belokrajini so imeli prav pogostoma hude nevihte in je toča vsako leto večjo ali manjšo škodo po vinogradih povzročila, v krajih pa, kjer imajo pravilno urejena strelišča in kjer se pravilno strelja, se

pa sedaj v primeri s prejšnjimi leti prav neznatno ponavlja. V eni občini v tem okolišu je venderle toča padala, a so baje pričeli streljati šele tedaj, ko je toča že pričela padati.

(Konec prihodnjic.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 112. Prosim pouka in če mogoče načrta, kako je narediti **plemenilnik za goved**, kajti pri nas ni nobenega, in če je bik kolikaj težak, pa se majhne krave in telice pokvariyo. (J. G. v R.)

Odgovor: Na Vaše vprašanje smo odgovorili v tej številki s posebnim spisom, kteremu so pridejane podobe.

Vprašanje 113. Jeli kako sredstvo, da se konji obvarujejo in brencljev, kterih je letos silno veliko? (V. A. v Š.)

Odgovor: Pravega sredstva, v hlevih muhe pregnati, ni, in če bi tudi katero bilo, bi nič ne izdalo, če bi ga ne rabili vsi gospodarji. Glavna reč je snaga povsodi, v hlevu pa svetloba in dober zrak. Posamezne živali obvarovati muh je pa priporočeno kot dobro domače sredstvo mazanje živalij z vodo, v kateri se je kuhalo orehovo ali neki še boljše lorbarjevo listje.

Vprašanje 114. Na mladem sadnem drevju imam letos izredno veliko ušij, ki zelo škodujejo rasti drevja. Vprašam, odkod so te uši in kako jih je mogoče zatreti? K ušem pride tudi veliko mravelj. Ali so mravlje tudi škodljive, in če so, kako jih zatrem? (V. B. v R.)

Odgovor: Listne uši na drevju se najbolj zatirajo z močno tobakovo vodo, v katero se potaplja za nekaj sekund napadeni vršički, ker škropljenje ne hasni mnogo, ker ne zadene velike večine ušij, ki se drže le pod listjem. Vsaka listna uš mora dobiti tobakove vode, drugače ne pogine. Listne uši izcejajo neki sladk sok, za kterim gredo mravlje, zato se pa te nahajajo povsodi tam, kjer so listne uši. Kadar zadnjih več ni, pa tudi mravlje izginejo, ki so samensebi skorej popolnoma nedolžne.

Vprašanje 115. Ktera sredstva sedaj najbolj priporočajo proti listni bledici na trtah, ali bi bil sedaj čas trte škropiti ali zalivati z zeleno galico. (J. Ž. pri sv. T.)

Odgovor: Proti listni bledici na trtah je edino in najbolj priporočeno sredstvo zelena galica (železna galica). Ta se vzame pest za vsako leto ter se zakoplje okoli korenin ali pa se z raztopljeno zalije trta. Škropiti ne smete, ker požge listje.

Vprašanje 116. Spomladi mi ni kazalo sejati mešanice travnega semena. Ali bi ga smel sedaj sejati pod proso ali ajdo? (J. P. v Z.)

Odgovor: Travniško mešanico prav lahko sejete sedaj, saj jo narava tudi sedaj seje. Od trav odpada namreč šele sedaj in pozneje seme, ki pride v zemljo in kali. Ako proso plevete, kakor je običajno, potem Vam ne bo kazalo sejati pod proso, temveč pod ajdo.

Vprašanje 117. Imam vodnjak s studenčnico, iz ktereга zajemam s pomočjo sesalke vodo v kuhinjo. Z vodo pridejo do 20 mm dolge in prav tanke živalce z mnogimi nožicami. Vodnjak je dva metra globok in ima podzemeljski odtok v bližno strugo. Dal sem že na odtok cinkasto mrežico, pa nič ne pomaga. Kaj naj storim? (A. O. v S.)

Odgovor: V Vašem vodnjaku je veliko organskih snovij in tudi dovolj zraka, da se morejo take živalce razvijati. Denite v vodnjak majhno ribo (1 do 2 leti staro), in sicer najboljše krapa, pa bo kmalu vso to zalego pojedla, kajti kjer žive omenjene živalce, bo tudi živel krap, dokler bo imel kaj hrane.

Vprašanje 118. Imam oddaljeno zemljišče, na katero težko vozim gnoj. Skusil bi pognojiti to zemljišče z zelenim gnojem, in sicer z ajdo. Ali svetujete to? (Fr. T. v K.)

Odgovor: Gnojenje z zelenjem ima v prvi vrsti namen pomnožiti dušik v zemlji, in sicer s pomočjo rastlin, ktere so sposobne porabljati zračni dušik. Med te rastline pa ne spada ajda, zato tukaj ni na pravem mestu. Za tako gnojenje se rabijo stročnice, n. pr. voljši bob, fižol, grah, detelja i. t. d. Za gnojenje z zelenjem se rabi skoraj izključno le voljši bob, a pogoj je zadosti fosforove kisline v zemlji, katero lahko dodaste s Tomasovo žlindro, in slednjič one glivice, ki na koreninah stročnice delajo gomoljške ter živajo zračni dušik.

Vprašanje 119. Ali je grašica, ktere po Gorenjskem mnogo sejejo, redilna in zdrava krma za molzne krave; ali naj se poklada med rezanico sveža ali suha? (A. O. v L.)

Odgovor: Grašica, pokošena v cvetju ali med cvetjem, nikakor pa ne zrela, ima veliko redilno vrednost, ki je večja od deteljne. Opozarjamo Vas pa, da je grašica bolj prikladna za zeleno krmo, ker se suha preveč drobi in se je mnogo podrobi.

Vprašanje 120. Kako se dela žganje iz bezgovih jagod? (B. Ž. v D.)

Odgovor: Bezgove jagode se zrele pobere in potem v kaki posodi godé tri dni. Vsak dan se dvakrat dobro pomešajo in potem se posoda dobro pokrije s pokrovom, čez ktereга se pogrnejo koci. Priporoča se, vsak dan pobrane jagode posebej goditi. Gojene jagode se potem kuhajo kakor vsaka druga drozga, vender naj ogenj ne bo premočen, ker drugače izpuhti največ žlahtnih eterijskih olj, zaradi kterih se bezgovec kuha in ima zdravilno moč.

Gospodarske novice.

* **Redni občni zbor o. kr. kmetijske družbe kranjske** se je vršil ob mnogobrojni udeležbi 20. t. m. Zapisnik tega zbora smo prijavili na drugem mestu. Zborovanje se je vršilo vseskozi gladko, kar bo gotovo velikega vpliva na utrjenje naše 133 let delujoče družbe. S posebnim veseljem nam je omeniti izvolitev dosedanega obolelega gospoda predsednika ces. svetnika gospoda Ivana Murnika za častnega uda naše družbe in soglasno izvolitev gospoda deželnega glavarja pl. Otona Detele za novega predsednika.

* **Sivo francosko ajdo** bo družba oddajala kakor vsako leto tudi letos, in sicer 100 kg za 22 K. Ker po našem mnenju ne utegne biti mnogih povpraševanj po ajdi, ker jo je še veliko od lanskega leta, zato smo je naročili le en vagon in prosimo gg. ude da se kmalu zglase.

* **Žveplo, modro galico, in žveplalnice** ima družba še vedno v zalogi ter vse to oddaja svojim udom po znižani ceni.

* **Oddaja kos.** Družba bo oddajala kakor lansko leto in ima že v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla. Na lani izražene želje se je družba ozirala glede oblike in je dala narediti kose, kakor jih želé naši kmetovalci. Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepljejo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, katero je zakrivila tvornica, zamenjati, oziroma vrniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. Ker se zaradi visoke poštnine ne izplača pošljati posameznih kos, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 20 kos skupaj. Kose oddaja družba izključno le udom ter prepoveduje vsako kupčijo z njimi. Podružnice, ki skupaj naroče kose, jih dobe voznine proste. Cena kosom je tale.

dolgost v pestih:	6	6½	7	7½	8
" " cm	60	65	70	75	80
	92 h	94 h	96 h	98 h	1 K

* **Koledar živinskih semnjev.** Živinorejci, živinski trgovci, mesarji in drugi so že opetovano grajali občutni nedostatek, da ni zanesljivega izkaza o živinskih semnjih, vršečih se v posameznih deželah. Ta nedostatek se je grajal tudi v strokovnih listih in družbah. Iz tega se mora sklepati, da udeleženi krogom še ni znano, da se je tem željam že ugodilo. Kajti priloga k naredbenemu listu (Beiblatt zum Verordnungsblatte des k. k. Ministeriums des Innern) ktereга izdala c. kr. ministerstvo za notranje stvari, prinaša od meseca aprila t. l. počenši mesečno obširen koledar živinskih semnjev. Ta priloga na katero se lahko posebej naroči, velja celoletno 3 K za oblastva, javne urade in njih uradnike, ter 4 K za druge naročnike. Naročbe sprejemajo c. kr. poštni uradi in c. kr. okrajna glavarstva.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V četrtek, dne 20. junija, se je vršil v dvorani »Mestnega doma« občni zbor družabnikov c. kr. kmetijske družbe kranjske. Zborovanja, katero je vodil družbeni podpredsednik g. Francišek Povše, se je udeležil g. deželni predsednik baron Hein, potem g. deželni glavar pl. Detela, c. kr. okrajni glavar g. baron Schönberger, udje glavnega odbora ter okoli 250 družabnikov iz raznih krajev naše dežele, med temi lepo število graščakov.

Ob devetih dopoldne je podpredsednik g. Povše otvoril občni zbor, pozdravljajoč zbrane družabnike v imenu glavnega odbora in navajajoč vzroke, zakaj se je odbor odločil sklicati šele sedaj občni zbor za leto 1899. in 1900. Velezaslužnega družbenega predsednika g. cesarskega svetnika Murnika je zadela nepričakovana nezgoda; upanje, da velezaslužni mož ozdravi ter zopet prevzame vodstvo kmetijske družbe, je napotilo glavni odbor, da je odlašal sklicati občni zbor; deloma pa se je tudi porabila ta prilika, da bi se kolikor mogoče pomirili duhovi, razdraženi po občnem zboru za leto 1898. Prvo upanje se odboru, žal, ni izpolnilo — g. cesarski svetnik Murnik, kateri po meni izroča pozdrav občnemu zboru, ni še toliko okreval, da bi mogel zopet stopiti na čelo kmetijske družbe, vendar pa je upati, da se mu zdravje polagoma zopet povrne.

Ako se ozremo v preteklost naše družbe, vidimo, da so se v njej zbirali vedno najboljši sinovi našega naroda k složnemu delovanju v korist in prosep našega kmetijstva. Duh, ki je vodil naše prednike, naj vodi tudi danes ude naše družbe, da, pozabivši ono, kar jih loči, v složnem sodelovanju skušajo priboriti ugodnejši položaj našemu oratarju. Odveč bi bilo, je rekel govornik, ako bi vam hotel narisati tužni in obupni stan, v katerem je kmetijstvo ne le v naši ožji domovini, marveč v širni naši državi sploh, saj ni kmetijskega zborovanja, kjer bi se ne slišale znane pritožbe. V dokaz bede našega naroda naj navedem le dejstvo, ki nam ga podaja zadnje ljudsko štetje, da je naša kronovina razen Koroške zadnja glede pomnožitve prebivalstva. Trumoma se izseljujejo naši ljudje ter iščejo v prekmorskih krajih kruha in služka. Ako hočemo zaježiti to naravnost osodepolno izseljevanje, moramo skušati s složnim delovanjem zboljšati položaj našega kmetskega prebivalstva in delovati na to, da se zopet vrnejo boljši časi za naše kmetijstvo. V nemškem jeziku je govornik pozdravil zastopnike veleposestva ter je izrazil svoje veselje, da so s svojo udeležbo pri občnem zboru dokazali, da hočejo složno z našim oratarjem delovati za zboljšanje naših gospodarskih odnošajev.

Gospod podpredsednik je potem pozdravil Njega ekscelenco gospoda deželnega predsednika, ki je pri vsaki priliki in tudi s

svojo navzočnostjo pri občnem zboru pokazal, da mu je pri srcu napredek kmetijstva; zahvaljujoč se mu za dosedanje podporo ga je prosil naj bi s svojim vplivom tudi v bodoče pri osrednji vladi podpiral težnje kmetijske družbe. Govornik je nadalje pozdravil g. okrajnega glavarja barona Schönbergerja kot kulturnega referenta c. kr. deželne vlade ter ga je prosil naklonjenosti za kmetijsko družbo, ter gospoda deželnega glavarja, častnega uda naše družbe, ki je vsikdar kazal izredno zanimanje za prosep kmetijstva ter se v deželnem zastopu vedno krepko potezal za koristi našega kmetijstva.

Njega ekscelenca g. deželni predsednik baron Hein je rekel, da se je rad odzval vabilu kmetijske družbe ter da prinaša udeležencem srčen pozdrav c. kr. vlade, ki rada priznava, da je kmetijstvo za našo deželo posebnega pomena, saj je ogromna večina prebivalstva kmetskega stanu. Vlada pozna tužne razmere našega kmetijstva in si šteje v dolžnost, da kmetovalca v tem težkem boju za obstoj po možnosti podpira. Njega ekscelenca je zagotavljal, da bodo opravičene želje kmetskega stanu pri vladi našle vselej toplo srce in krepko podporo.

Deželni glavar pl. Detela je pozdravil občni zbor v imenu deželnega zastopa, ki z zadoščenjem in veseljem spremlja uspešno delovanje kmetijske družbe zlasti na polju živinoreje in sadjarstva. Deželni odbor kakor tudi deželni zbor sta vselej drage volje podpirala težnje te velezaslužne družbe, katero bodeta tudi v prihodnje rada podpirala, kolikor bo v njih močeh. Govornik je končno izrazil željo, naj bi družba tudi v prihodnje istotako blagodejno delovala v prosep našega kmetijstva.

Družbeni tajnik ravnatelj Pirc je potem naznanil, da so pri občnem zboru zastopane naslednje vnanje družbe, in sicer: kmetijske družbe v Gorici, Celovcu, Solnogradu in Krakovem po g. podpredsedniku Povšetju; gospodarsko društvo v Zagrebu po g. podpredsedniku Povšetju in g. ravnateljju Pircu; kmetijske družbe v Trstu, Gradcu, Lincu, Opavi, Levovu in na Dunaju pa po g. ravnateljju Pircu.

Druga točka dnevnega reda je bilo poročilo o delovanju glavnega odbora v letih 1899. in 1900. Ker se je upravno poročilo tiskalo v 6000 izvodih ter se kot priloga »Kmetovalca« razposlalo družbenim udom, je g. ravnatelj Pirc predlagal, naj bi se čitanje obširnega poročila opustilo, čemur je občni zbor brez ugovora pritrdil. Občni zbor je vzel poročilo o delovanju glavnega odbora na znanje ter je izrekel svojo najiskrenejšo zahvalo visokemu c. kr. kmetijskemu ministerstvu, visoki c. kr. deželni vladi, visokemu deželnemu zastopu in kranjski hranilnici, ki so družbo v njenem delovanju vselej izdatno podpirali.

Odbornik g. Lenarčič je poročal o računskem sklepu ter o bilanci družbe za leto 1900. ter o proračunu za leto 1902. Denarni promet je znašal 671.942 K 44 vin. a blagajniški ostanek koncem leta 1900. 61.777 K 23 vin. Družbeno premoženje je znašalo koncem leta 1900 86.780 K 27 vin. Ker se pa po današnjih cenah zemljišč in stavb v Ljubljani sme računati vrednost poslopja podkavske šole in bivše živinozdravnice ter tik njih ležečih 80.000 m² stavbenega prostora najmanj 70.000 kron in ker je imetje podružnic (stavbe, stroji, drevsnice, trtnice, vzorni vinogradi itd.) po družbenih pravilih imetje družbe in je vredno 60.000 kron, zato znaša faktična vrednost vsega imetja okroglo 200.000 kron. Občni zbor je vzel računski sklep in bilanco v znanje ter je podelil obsolutorij glavnemu odboru; obenem pa je odobril tudi proračun za leto 1902, ki izkazuje 40.300 kron dohodkov in 40.100 kron stroškov, torej 200 kron prebitka.

Odbornik g. Lenarčič je nadalje poročal, da se je delo pri kmetijski družbi tako nakopičilo, da s sedanjim osebjem ni mogoče več izhajati. Glavni odbor se je o tej zadevi že posvetoval ter je prišel do zaključka, da bi kazalo knjigovodstveno delo izročiti za ta posel sposobni osebi; na ta način bi se dobil boljši pregled o gospodarstvenem stanju družbe. Poročevalec je končno predlagal, naj se glavni odbor pooblasti, da v tej zadevi potrebno ukrene. Občni zbor je pritrdil temu predlogu.

Potem se je prešlo k 4. in 5. točki dnevnega reda: volitev družbenega predsednika namesto po pravilih izstopivšega g. cesarskega svetnika Ivana Murnika in volitev štirih odbornikov v glavni odbor namesto gospodov Josipa Šiške, barona Henrika Lazarinija, dra. Tomaža Romiha in Viljema Rohrmana. Pri tej priliki je g. ravnatelj Pirc naznanil, da g. cesarski svetnik Murnik vsled bolezni za sedaj ne more več prevzeti predsedstva. Govornik je priporočal, naj bi se čislani družabniki oprijeli one liste, za katero se stranke po dogovoru zedinile, in naj bi složno volili priporočene kandidate, o katerih sme vsakdo biti prepričan, da bodo brez ozira na politične težnje z vsemi svojimi močmi delovali za napredek kmetijstva.

Volitev predsednika in odbornikov se je vršila z listki. Za skrutinatorja pri volitvi predsednika je g. podpredsednik imenoval dvornega svetnika Šukljeja in posestnika Verderberja, pri volitvi odbornikov pa poslanca Božiča in župnika Pibra. Pri volitvi predsednika je bilo oddanih 225 glasov in je bil za predsednika soglasno izvoljen g. deželni glavar Oton pl. Detela. Pri volitvi odbornikov je bilo oddanih 241 glasov. Izvoljeni so bili, in sicer: Henrik baron Lazarini, graščak v Smledniku, in Viljem Rohrman, pristav deželne kmetijske šole na Grmu, z 241 glasovi; dr. Tomaž Romih, učitelj na meščanski šoli v Krškem, z 239 glasovi in Josip Pogačnik, posestnik v Podnartu in državni poslanec, s 187 glasovi.

Novoizvoljeni predsednik g. deželni glavar pl. Detela se je zahvalil za izkazano zaupanje ter je izjavil, da na ljubo miru in spravi rad prevzame zanj častno izvolitev. Družabniki — je rekel g. predsednik — naj bodo preverjeni, da se bodem kot predsednik kmetijske družbe pri vsaki priliki potegoval za koristi kmetijstva. Družbin delokrog se razteza na vso deželo kranjsko in vsi imajo v družbi enake pravice, brez ozira na narodnost in politično prepričanje; vsi naj se zedinijo v družbi k složnemu delovanju za blagor in prosphe kmetijskega stanu. Koristi veleposestva, ki je v družbi tako lepo zastopano, so enaki koristim kmetijskega posestva. Govornik je izrazil svoje zadovoljstvo, da so ga tudi veleposestniki počastili s svojim zaupanjem, ter jim je zato izrekel svojo zahvalo.

Družbeni podpredsednik g. Povše je nasvetoval naj bi občni zbor bivšega predsednika g. cesarskega svetnika Ivana Murnika, ki si je za kmetijsko družbo pridobil izrečnih zaslug, imenoval za častnega uda. Nad 20 let je bil gospod cesarski svetnik ud glavnega odbora, nad 12 let pa družbeni predsednik, in splošno je znana njegova skrb za napredek kmetijstva. Občni zbor je navsetu gospoda podpredsednika z burnimi živio-klici soglasno pritrtil.

Družbeni tajnik ravnatelj Pirc je v imenu glavnega odbora predlagal odpravo pristopnine, katero je glavni odbor začasno že sklenil, a potrebno je, da temu sklepu pritrđi tudi občni zbor. Od leta do leta so se množile tožbe, da pristopnina znatno ovira pristop k družbi; tudi glavni odbor je to dobro vedel, a pogrešati ni mogel dohodka, ki ga je dajala pristopnina, kajti naša družba deluje brez udnine in državne podpore, dočim druge uživajo izdatne podpore. Lani pa je deželni zbor kranjski, ki prinaša tako znatne žrtve v prid kmetijstvu, dovolil, da se sme od deželnih prispevkov 1600 kron porabiti v pokritje rezijskih stroškov. S tem deželnim doneskom je mogoče vsaj deloma pokriti izgubo, ki jo bo povzročila odprava pristopnine. Predlog glede odprave pristopnine je bil brez ugovora sprejet.

Ravnatelj Pirc je nadalje naznanil, da so bile od zadnjega občnega zbora nanovo ustanovljene podružnice: Knežak, Borovnica, Št. Janž, Kranjska Gora, Lože, Vrhpolje, Gornji Logatec, Planina pri Vipavi, Zagorje na Pivki, Sušica, Selca, Skaručina, Šiška in Vrh pri Vinici ter je predlagal, da občni zbor odobri ustanovitev teh podružnic. Predlog je bil soglasno sprejet.

Zadnja točka dnevnega reda so bili predlogi podružnic, o katerih je poročal družbeni ravnatelj Pirc. Podružnica v Črnem Vrhju je predlagala, naj kmetijska družba ustanovi zvezo mlekarških zadrug, da se tem potom dosežejo enotne cene mlekarškim

izdelkom ter enotno trgovsko poslovanje mlekarških zalug. Utemeljujoč ta predlog je g. ravnatelj Pirc rekel, da je na Kranjskem sedaj 40 mlekarških zadrug, da sicer večina teh zadrug dobro izhaja, da pa se pogreša enotno vodstvo. V bližnji prihodnosti se utegne število mlekarških zadrug podvojiti in bode torej potreba enotnega vodstva še bolj občutljiva. Za sirarstvo je kot navoditelj nastavljen prileten sirar iz Švice, ki uspešno posluje. A pri nas se spravlja v kupčijo le bolj presno maslo in mleko, za kiere izdelke imamo odjemalce v Trstu, v Dalmaciji in v vzhodnih deželah. A tudi za to panogo je treba pridobiti strokovnjaka, zatorej je poročevalec predlagal, naj se naprosi c. kr. vlada, da se delokrog g. Ivančiča, ki v tej stroki deluje na Goriskem, raztegne tudi na Kranjsko.

Župnik Hladnik iz Trebelnega je rekel, da se po raznih mlekarških zadrugah rabijo različne tiskovine, kar je zelo na kvar enotnemu poslovanju; zato je predlagal, naj bi kmetijska družba založila potrebne tiskovine za mlkarstvo ter jih oddajala zadrugam.

Ravnatelj Pirc je naglašal važnost tega predloga ter je omenjal, da bode g. Ivančič v kratkem začel v »Kmetovalcu« objavljati navod za mlekarške zadruge. Ta navod se bode potem ponatisnil in izdal in se bo torej v kratkem ustreglo želji glede vpejljave enotnih tiskovin.

Pri glasovanju je bil predlog podružnice črnovrške soglasno sprejet.

Podružnica v Preserju je predlagala: Ker kmetijskih delavcev vedno bolj primanjkuje in ker je glavni vzrok temu nedostatku, da se že 14- in 15letni mladeniči navadijo nerednega življenja po svetu, naj občni zbor c. kr. kmetijske družbe sklene: Glavni odbor naprosi c. kr. vlado, naj okrajna glavarstva pri podeljevanju potnih listov mladoletnim mladeničem postopajo z vso strogostjo zakona; mladeniči pa, kateri so brez dovoljenja starišev in brez potnega lista šli po svetu na delo, naj se odgonskim potom pritrirajo domov.

Ravnatelj Pirc je naglašal da vlada in okrajna glavarstva itak storijo vse, kar je mogoče, da se omeji izseljevanje, a popolnoma ga preprečiti ne more. Družba ve ceniti ta predlog, saj je tožba glede pomanjkanja delavcev splošna, ker najboljše delavne moči odhajajo v Ameriko. Zato nasvetuje, naj se ta predlog preserske podružnice odstopi c. kr. vladi v uvaževanje.

Učitelj Malenšek iz Tuhinja je nasvetoval, naj kmetijska družba deluje na to, da bi se agentom za izseljevanje bolj na prste gledalo, ker so mu znani slučaji, da so agenti spravili v Ameriko mladeniče, ki niso še bili prosti vojaščine.

Nadučitelj Likozar iz Preserja je omenjal, da hodijo mladi fantje na delo v razne stajerske in druge rudnike, kjer se popolnoma odtujijo družinskemu življenju in postanejo nerabni za domače kmeto delo. To naj bi se skušalo preprečiti.

Občni zbor je potem sprejel nasvet, naj se predlog preserske podružnice odstopi c. kr. deželni vladi v uvaževanje.

Preserska podružnica je nadalje predlagala, naj c. kr. kmetijska družba deluje na to, da se zakon glede nakupa in števila potrebnih bikov strože izvršuje. Posebno naj se naprosijo komisije za licenciranje bikov, da pri licenciranju strogo postopajo in ne licencujejo vseh bikov, da se le število dopolni.

Ravnatelj Pirc je poudarjal, da je predlog povsem umesten, in je nasvetoval, naj se priglasijo c. kr. deželni vladi in deželnemu odboru. Učitelj Malenšek je omenil, da se često spuščajo tudi nelicencirani biki, a župani ne pazijo na to, ker se nečesto zamerijo dotičnikom. Pri glasovanju je bil predlog v zmislu nasveta ravnatelja Pirca odobren.

Podružnica za Poljansko dolino je predlagala, naj c. kr. kmetijska družba na pristojnem mestu izposluje, da se postaja za licenciranje bikov iz Kosavelj preloži v Gorenjo Vas, ker je Gorenja Vas središče obširne občine Trata, Kosavilje pa so na kraju te občine.

Ravnatelj Pirc, priporočajoč predlog, je omenil, da se postaje za licenciranje določajo po karti in se torej lahko pripeti, da ne

ustrezajo krajevnim razmeram. Gotovo je, da bi bila postaja v Gorenji Vasi bolj umestna kakor v Kosavljah, zato naj se ta predlog podružnice za Poljansko dolino odstopi s priporočilom deželnemu odboru. Temu je občni zbor soglasno potrdil.

Pri tej priliki je podpredsednik Povše kot referent deželnega odbora rekel, naj se take prošnje pošiljajo naravnost deželnemu odboru, kateri jim bode, ako se prepriča o njih umestnosti, drage volje ugodil.

Ista podružnica je predlagala: Ker se je pred štirimi leti premovanje goveje živine za občino Trata v Gorenji Vasi dobro obneslo in ker se je vsled tega živinoreja izdatno zboljšala ter je pričakovati sedaj še obilnejše udeležbe, naprosi se c. kr. kmetijska družba, da bi se tudi letos vršilo za občino Trata v Gorenji Vasi premovanje goveje živine.

Z ozirom na ta predlog je ravnatelj Pirc izjavil, da ima kmetijska družba v ta namen le malo sredstev na razpolaganje in da se mora držati nekega turnusa, da pridejo sčasom vsi važnejši kraji navrstu. Naj se torej prepusti glavnemu odboru, da po svoji previdnosti odbere one kraje, kjer se premovanje še nikoli ali pa že dolgo ni vršilo. Ta nasvet je brez ugovora obveljal.

Podružnica za Poljansko dolino je končno predlagala: Že pred 2 letoma je tukajšnji občinski odbor soglasno sklenil, naj bi se v Gorenji Vasi kot središču Poljanske doline, napravili štirje semnji. A dotična prošnja do danes še ni rešena in se torej c. kr. kmetijska družba naprosi, da izvoli pri pristojnih oblastih primerno vplivati, da se prošnja občine že vendar enkrat ugodno reši.

Ravnatelj Pirc je izjavil, da v tej zadevi nima odločevati kmetijska družba. Razprave o takih prošnjah so običajno dolgotrajne, ker je treba raznih poizvedovanj, in da torej ni nič čudnega, ako prošnja dosedaj še ni bila rešena.

Zastopnik podružnice nadučitelj Požar je utemeljeval potrebo štirih živinskih semnjev v Gorenji Vasi, ker je tam in v okolici obilo lepe živine in bi se tudi iz sosednje Primorske na te semnje prignalo mnogo živine.

Ravnatelj Pirc je izjavil, pooblaščen od gospoda deželnega predsednika, da je omenjena prošnja za semnje najbrž kje obležala; naj le pride kdo vprašat k deželni vladi, potem se bo kmalu doglalo, kje je prošnja.

Ker je bil s tem dnevni red končan, je podpredsednik Povše zahvalil zborovalce za obilo udeležbo pri občnem zboru, ki se je vršil v znamenju sloge, ter je pozval navzoče, da se po lepi slovenski navadi tudi pri tej priliki spominjajo presvitlega vlagarja, ki se tako očetovsko zanima za prosperh kmetijstva, ter je s klicem: Bož živi in ohrani še mnogo let presvitlega cesarja Franca Jožefa I. zaključil občni zbor.

Navzoči zborovalci so se temu klicu navdušeno odzvali.

Seja glavnega odbora dne 13. junija 1901.

Seji je predsedoval družbeni podpredsednik, gosp. ravnatelj Povše, in navzoči so bili odborniki gg.: baron Lazarini, Lenarčič, Pavlin, dr. Romih, Rohrman, Witschl, dr. pl. Wurzbach, Žirovnik in tajnik Pirc.

Glavni odbor je ukrenil vse potrebno glede občnega zbora ter se je končno dogovoril o predlogih, ktere hoče staviti v svojem imenu.

Vsled poročila tajnika, ki je obenem blagajnik, kakšno je sedaj družbeno knjigovodstvo, ktero pri tako velikanskem prometu, kakor ga ima sedaj družba, ne more in ne sme biti takšno, da se ne more vselej in hitro narediti računski sklep, temveč le konci leta, in da se to more le popraviti, če se nastavi posebna knjigovodska moč, je gospod podpredsednik Povše, ki se je letos sam prepričal o velikem delu, predlagal, naj se nastavi posebna oseba za knjigovodstvo. Predlog je bil sprejet in se je sklenilo zanj izposlovati potrdila občnega zhora.

Glavni odbor je sklenil prositi c. kr. kmetijsko ministerstvo, da se mlekarški potovalni učitelj gosp. Ivančič, ki ima določen delokrog le za Tolminsko, nastavi za enak posel tudi na Kranjskem, ker velika množina kranjskih mlekarov ne more ostati brez stalnega nadzorstva.

Odbor je sklenil protestovati proti sklepom enquete za trminsko kupčijo na žitni borzi, ker je bila tako sestavljena, da so imeli borzijanci veliko večino nad zastopniki kmetijstva.

Odbor je sklenil c. kr. deželni vladi poročati o vzrokih malega števila učencev na podkovski šoli.

Za nove ude so bili predlagani in sprejeti gg.:

Brščak Anton, posestnik v Dobravljah; Bartol Ivan, posestnik v Retjah; Benčina Lenart, posestnik v Šegovi Vasi; Debeljak Josip, posestnik v Travniku; Mikolič Jurij, posestnik na Hribu; Knavs Ivan, posestnik na Hribu; Turk Ivan, posestnik v Retjah; Hladnik Francišek, posestnik na Gorah; Jerala Anton, posestnik v Podtabru; Maurer Gašper Henrik, trgovec na Raki; Badovinac Janko, posestnik v Radovici; Benčina Peter, posestnik v Šegovi Vasi; Debeljak Ljudevit, posestnik v Šegovi Vasi, Kordiš Ivan, posestnik v Retjah; Košir Francišek, posestnik v Travniku; Košir Anton ml., posestnik v Travniku; Lavrič Alojzij, posestnik v Retjah; Zhašnik Gregor, čevljar v Travniku; Mrhar Marija, posestnica v Prigorici; Strle Franciška, posestnica v Podcerkvi; Petrič Francišek, posestnik v Podmiljah; Debeljak Alojzij, posestnik v Malem Logu; Knavs Erancišek, posestnik na Hribu; Bartol Ivan, posestnikov sin na Hribu; Benčina Ivan, posestnik v Travniku; Debeljak Ivan, posestnik v Šegovi Vasi; Lavrič Francišek, posestnik v Travniku; Mikulič Ivan, posestnik v Travniku; Rus Josip, posestnik v Travniku; Vesel Anton, posestnik v Travniku; Vesel Francišek, posestnik v Travniku; Švigelj Francišek, posestnik na Cesti; Debeljak Ivan, posestnik na Hribu; Mohar Karol, posestnik v Šegovi Vasi; Rojc Francišek, posestnik na Hribu; Kosir Ivan, posestnik v Retjah; Hans Miroslav, c. kr. rečni ogleda v Beričevem; Knavs Ivan, posestnik na Hribu; Tavčar Edvard, posestnik v Ljubljani; Kavčič Janez, posestnik v Medvodah; Lorbar Ivan, posestnik v Mrzlovi Vasi; Kavčič Francišek, nadučitelj pri Dev. Mar. v Polju; Češnovar Francišek, posestnik v Aplenku; Vrhovc Andrej, posestnik v Ljubljani; Sušnik Anton, uradnik c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani; Ovčar Ivan, posestnik v Šmartnu pod Šmarno goro; Mrak Lorenc, posestnik v Kranjski Gori; Pečar Ivan, posestnik v Kranjski Gori; Jakelj Josip, posestnik v Kranjski Gori; Robič Ivan, posestnik v Kranjski Gori; Pijanecki Janko, učitelj v Radoljci.

Št. 7832.

Razglas.

Vsled naznanila kraljeve deželne vlade v Zagrebu z dne 8. maja t. l., št. 31.472. je zaradi svinske kuge prepovedano uvažati prasiče iz političnega obmejnega okraja Črnomelj na Hrvasko-Slovensko.

To se na podstavi razpisa c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 11. maja t. l., št. 17.302., daje na občno znanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 14. maja 1901.

Listnoca uredništva.

V. A. v Š. Pustite vender enkrat za vselej tisto neumno staro luno!

J. R. pri Sv. K. Dotični črv je grozdni sukač ali kiseljak, o katerem smo v tej številki priobčili poseben spis.

J. P. v D. Glede zelenega cepljenja smo Vam pismeno odgovorili. — Vsa tajna sredstva proti strupeni rosi in grozdni plesnobi so večinoma sleparija, ako pa kaj hasnijo, so pa veliko dražja kakor modra galica ali žveplo.